

SAVEZNI VRHOVNI SUD  
SR NJEMAČKE

Presuda od 27.XI 1976.

Spasavanje ljudskih života na moru - Za spasavanje ljudskih života ne pripada nagrada za spasavanje - Naknada troškova i štete brodu spasavaocu ljudskih života pripada s naslova posloводства bez naloga

Brod "Sangarles", koji je pripadao tužiteljici, preuzeo je na svoj čamac za spasavanje tri osobe s broda "Henrietta H." na zahtjev zapovjednika tog broda. Prilikom operacija spasavanja propao je čamac za spasavanje i tužiteljica je tražila naknadu za tako nastalu štetu u iznosu od DM 62.333.--. Tužena se oprla tom zahtjevu nalazeći da se zahtjev ne može utemeljiti ni na propisima o spasavanju, niti s naslova posloводства bez naloga. Prvostepeni Zemaljski sud je udovoljio tužbenom zahtjevu, a prizivni sud je, izmijenivši obrazloženje, također udovoljio tužbenom zahtjevu. Tužena je ustala revizijom koju je Savezni vrhovni sud odbio iz slijedećih bitnih razloga:

Prizivni sud je našao da zahtjev zapovjednika broda tužene nije bio nalog u pravnom smislu, ali je našao da stoji zahtjev s naslova posloводства bez naloga. Vrhovni sud konstatira da i prema propisima par.740, st.1. njemačkog trgovačkog zakonika i prema novim propisima Zakona o primjeni pomorskopравниh propisa od 21.VI 1972, koji je stupio na snagu 6.IV 1973, propisi o nagradi za spasavanje dolaze do primjene samo na spasavanje stvari. Paragraf 750. njem. trg. zak. (HGB) izričito isključuje posebnu nagradu za spasavanje života, ali daje spasavaocu života pravo na pravični udio u nagradi spasavaoca broda i stvari na brodu. U literaturi koju citira Vrhovni sud prevladava shvaćanje da ta odredba u propisima o spasavanju ne isključuje primjenu načela o posloводstvu bez naloga. Sama činjenica što postoji dužnost spasavanja ljudskih života na moru ne isključuje da osoba koja toj obvezi udovoljava i spasi ili pokuša spasiti neku osobu, traži naknadu nužnih troškova. Ovo pogotovo jer udio na nagradi onih koji spasavaju brod i stvari s njega pripada samo u slučaju uspješnog spasavanja.

Tužena, koja podnosi reviziju, nalazi da je in concreto poslovodja bez naloga bio samo zapovjednik "Sangarlesa", a ne brodovlasnik. Ni sama žaliteljica ne sumnja u to da poslovodja bez naloga može djelovati i preko drugih osoba. Međutim, ona tvrdi da je manevar

spasavanja izvršio zapovjednik broda bez ikakva naloga tužiteljice i bez ikakve veze s njome ni prije ni tijekom ni poslije izvršenog spasavanja. Vrhovni sud nalazi da žaliteljica potpuno zanemaruje uzeti u obzir da je zapovjednik osoba koju postavlja brodar i koja je njegov predstavnik (Repräsentant) za vrijeme putovanja. Nadalje, treba pretpostaviti da zapovjednik, ulažući brod u operacije spasavanja koje poduzima, postupa uz pristanak brodara. Dosljedno tome, brodar je preko zapovjednika i kod operacija tog spasavanja poslovođa bez naloga. Žaliteljica je nadalje isticala da ako i postoji poslovodstvo bez naloga, onda se radi o poslovodstvu bez naloga za osobe koje su spašene. Vrhovni sud nasuprot tome nalazi da se ne radi samo o spašenim osobama nego i o onome koji je bio obvezan da se o njihovom spasavanju brine, a to je upravo brodar broda koji je došao u pomorsku nevolju. Usljed toga je upravo tužena ona koja mora naknaditi nužne troškove tužiteljici, a to su bili gubitak čamca za spasavanje i troškovi radiokomunikacija.

(DET 1977, str.31)

E.P.

Bilješka. - Ova presuda Vrhovnog suda SR Njemačke rješava jedno pravno pitanje za koje se ne poziva na precedente. Rijetki su naime slučajevi u kojima dolazi samo i isključivo do spasavanja života. Njemački propis, jednako kao i čl.769. Zakona o pomorskoj i unutrašnjoj plovidbi od 1977, ne priznaje spasavaocima života pravo na nagradu, ali im dopušta učešće u nagradi spasavaoca broda i stvari s broda u "pravičnom dijelu nagrade". Tada kada nije bilo spasavanja broda ni stvari, nego samo života, jasno je da nagrade za takvo spasavanje nema, ali je otvoreno pitanje da li drugi obveznici spasavanja moraju snositi one tereće (troškovi i pretrpljene štete) koje snosi osoba za čiji račun je izvršeno poslovodstvo bez naloga, koje je u takvim slučajevima uvijek nužno poslovodstvo bez naloga. Vrhovni sud je stao na pozitivno stajalište. Glavno uporište njegova stajališta je u tome što propisi o spasavanju imaju zadatak da rješavaju imovinskopravne odnose stranaka u spasavanju, a da s time ne isključuju one odnose koji slijede ne iz pomorskog prava, nego iz općih propisa imovinskog prava, pa tako napose ne one iz poslovodstva bez naloga. Čini nam se da je takvo stajalište opravdano s gledišta njemačkog prava, a za naše pravo Nacrt zakona o obligacijama i ugovorima predviđa u čl.195. i 198. da će poslovođa bez naloga koji radi za drugoga u poslu koji ne trpi odgodu biti ovlašten tražiti naknadu pretrpljene štete (kao u gornjem slučaju) i onda, kada nije bilo korisnog rezultata. Tako bi i u jugoslavenskom

pravu učešće spasavaoca života u nagradi, pa i naknadi troškova, spasavaoca broda i stvari s broda iz čl.769, st.2. ZPUP, zavisilo od toga da li je postignut uspjeh u spasavanju, ali zahtjev postavljen s naslova posloводства bez naloga ne bi, u pogledu troškova i šteta zavisió od toga uspjeha.

U jugoslavenskoj judikaturi je Viši privredni sud u Zagrebu u drugostepenoj presudi od 2.IV 1970. (ovaj periodik br.47, str.40) stao na stajalište da nagrada za spasavanje čamca pripada i onda kada je spasavalac svojim čamcem spasavao čamac drugog vlasnika bez opravdanog protivljenja vlasnika čamca u opasnosti, ali se ta presuda kretala u okviru općih pojmova o spasavanju, tj. posebne vrste posloводства bez naloga, koje se priznaje čak i u pravu zemalja koje inače ne poznaju posloводства bez naloga (naime u zemljama common lawa). Vjerojatno bi jugoslavenska judikatura u pogledu spasavanja života slijedila isti pravac mišljenja kakav se očitovao u presudi Saveznog vrhovnog suda SR Njemačke.

E.P.

#### TRANSPORTNO OSIGURANJE

VIŠI PRIVREDNI SUD SR HRVATSKE

Presuda br. III-Sl-1920/76-2  
od 29.IX 1976.

Vijeće: Petar Sremac, Ivo Bešker, prof.dr Branko Jakaša

Osiguranje - Subrogacija osiguratelja - Osiguratelj ima pravo svoju tražbinu, koju je stekao na temelju svoga prava subrogacije, ustupiti bilo kome pa i svom osiguraniku od kojega je stekao tražbinu - Nije zabranjeno između osiguratelja i osiguranika, kome je osiguratelj ustupio svoju tražbinu iz subrogacionog zahtjeva, sklopiti ugovor na temelju kojega stranke ugovaraju da će jedan dio svote osiguranik na temelju ustupljene tražbine predati osiguratelju

Osiguratelj je iz kasko osiguranja isplatio svom osiguraniku osigurninu, a tražbinu koju je na taj način stekao prema štetniku na temelju svog prava subrogacije ustupio je istom osiguraniku. U prvostepenom postupku koji je poveo osiguranik zahtijevajući da mu štetnik isplati iznos koji mu je osiguratelj ustupio, bio je odbijen sa svojim tužbenim zahtjevom.